

แนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

Guideline of the Use Digital Media for Teaching and Learning in Social
Studies Courses Religion and Culture of Secondary School Teachers
in Phetchaburi Province

ภัทรนันท์ เมฆวิสัย*

พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ผศ. ดร.**

พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ผศ. ดร.***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 2) เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3) เพื่อเสนอแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 377 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์และวัสดุอุปกรณ์ ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และด้านสื่อธรรมชาติ
2. วิธีพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี สื่อสิ่งพิมพ์ต้องใส่ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึก

*นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

E-mail : chaibie2529@hotmail.com

**อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

***อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์มีเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ และสามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้ สื่อธรรมชาติเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักคิดและดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน ก็จะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เสนอเนื้อหาวิชาทั้งในรูปแบบตัวหนังสือ และภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สามารถถามคำถาม รับคำถาม และแสดงผลการเรียนรู้ในรูปแบบของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

3. เสนอแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรีด้วย ADDIE Model คือ Analysis (การวิเคราะห์) กำหนดคุณลักษณะของสื่อที่ต้องการ ออกแบบสื่อตามกระบวนการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมาย Design (การออกแบบ) ออกแบบพิมพ์เขียว โครงสร้างของสื่อตามคุณลักษณะที่ได้กำหนดไว้ตามกระบวนการเรียนรู้ Development (การพัฒนา) สร้างโมเดลสื่อการเรียนรู้จำลอง สร้างชิ้นเรียนทดลอง Implement (การดำเนินการ) ดำเนินการสร้างสื่อจริง สื่อสิ่งพิมพ์ต้องใส่ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์มีเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์และ Evaluation (การประเมินผล) ประเมินความพึงพอใจ และคุณภาพของสื่อตามคุณลักษณะที่ได้กำหนดไว้ทั้งในรูปแบบตัวหนังสือ และภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สามารถถามคำถาม รับคำถาม และแสดงผลการเรียนรู้ในรูปแบบของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้แก่ผู้เรียนในสังคมดิจิทัล

คำสำคัญ : แนวทางการใช้สื่อดิจิทัล, การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี.

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the condition of using social studies teaching media. Religion and culture 2) to study how to develop the use of digital media for teaching social studies Religion and culture 3) to propose guidelines for the use of digital media for teaching social studies Religion and culture of secondary school teachers Phetchaburi Province It is a combined research method. Between quantitative and qualitative research consists of quantitative research. A questionnaire was used for a sample group of 377 students in secondary schools under the Office of Secondary Education Service Area 10, Phetchaburi Province. The data were analyzed by basic statistics, namely frequency, percentage, mean, standard deviation. 2) Qualitative research. Interviewed 5 executives and teachers. Data were analyzed by content analysis. The results showed that

1. Conditions of using social studies teaching media Religion and culture of secondary school teachers Phetchaburi Province Overall, it's at a high level. When considering each aspect, it was found that it was at a high level in all 3 areas, namely other printed media and equipment. in the field of computer-assisted instruction and natural media

2. Methods for developing the use of digital media for teaching social studies Religion and culture of secondary school teachers Phetchaburi Province The print media must incorporate social movements and convey that feeling through useful content publications. and can be used in studies Natural media on natural conditions and the environment know how to think and adapt to the lesson It will be beneficial to teaching. computer assisted instruction Present the course content in both text and still images and animations. Able to ask questions, receive questions and show results in the form of feedback.

3. Propose guidelines for the use of digital media for teaching social studies. Religion and culture of secondary school teachers Phetchaburi Province with the ADDIE Model, which is Analysis (analysis) determines the characteristics of the desired media. Design media according to the learning process Set goals Design (design) Design blueprints. The structure of the media according to the characteristics that have been defined according to the learning process. Development Create a simulation learning media model. Create experimental classes Implement (Actions) perform actual media creation. Print media must incorporate social movements and convey that sentiment through useful content and evaluation publications. (Assessment) Assessment of satisfaction. And the quality of the media according to the characteristics specified in both text and still images, movies able to ask questions, receive questions and show learning results in the form of feedback to learners in a digital society.

Keywords: Guideline of the Use Digital Media for Teaching and Learning, Social Studies

Courses Religion and Culture, Secondary School in Phetchaburi Province.

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงจากสังคมโลกกำลังก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดเวลาเพื่อปรับเปลี่ยนและก้าวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองและวัฒนธรรมประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมหาอำนาจทางซีกโลกตะวันตก ประเทศในซีกโลกตะวันออกและประเทศเพื่อนบ้านของไทยต่างมุ่งแก้ไขด้านการศึกษาเพื่อเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อจัดระบบและกระบวนการศึกษาที่เหมาะสมและมีคุณภาพอันเป็นกลไกสำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพของประชากรคุณภาพชีวิตและคุณภาพของการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษาไทย:แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542), หน้า 1.)

การศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาของชาติโดยมุ่งเป้าหมายพัฒนาศักยภาพของบุคคลศักยภาพของชุมชน และกำลังคนของสังคมไทยให้พึ่งตนเองได้ มีความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจ มีศักดิ์ศรีและร่วมมือบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมเป็นการสร้างความสามารถทางปัญญาซึ่งประกอบด้วย การเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสมรรถนะในการเรียนรู้อย่างรอบด้านเป็นองค์รวมด้วยตนเองและจากสื่อรอบๆตัวอย่างต่อเนื่อง (สีปพนธ์ เกตุทัต. “นโยบายการศึกษา : ครูผู้บริหารการศึกษาและโลกาภิวัตน์”. วารสารข้าราชการครู. 16 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2539) : 96.) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ซึ่งจะสำเร็จลุล่วงได้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นร่วมพัฒนาในหลายด้านพร้อมกัน ปัจจุบันโลกก้าวเข้าสู่ยุคสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงานดังที่ผ่านมาอีกต่อไป หากแต่จะหลอมรวมเข้ากับวิถีชีวิตอย่างแท้จริงและจะเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมหรือรูปแบบกิจกรรม รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปอย่างสิ้นเชิง (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559.) ดังเห็นได้จากความแพร่หลายของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ซึ่งเป็นรูปแบบการสื่อสารข้อมูลที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายและเพิ่มมากขึ้น เช่น การใช้งานอินเทอร์เน็ต และสมาร์ทโฟน (แสงเดือน ผ่องพุด, -2563). สื่อสังคมออนไลน์ : แนวทางการนำมาประยุกต์ใช้ (online) . สืบค้นได้จาก http://digitalasia.co.th/wpcontent/uploads/2020/12/66_85991_0_004.pdf. [2563, สิงหาคม 27].)

นโยบายของรัฐบาลในการสนับสนุนแนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายหนึ่งคือการปรับลดเวลาเรียนของเด็กให้น้อยลง เป็นการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาปรับลดชั่วโมงเรียนของบางวิชาให้น้อยลงแต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็ก

ควรเรียนรู้ครูต้องใช้ความสามารถในการอธิบายและบูรณาการให้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและกำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ความมีน้ำใจต่อการทำงานเป็นทีมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง โดยในปัจจุบันมีการใช้สื่อการเรียนการสอนในทุกรายวิชาที่สอนโดยสื่อดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยให้การเรียนการสอนมีความสะดวก รวดเร็ว และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ที่มากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันกลับพบว่าในทุกโรงเรียนจะมีปัญหาการใช้สื่อดิจิทัลกับการเรียนการสอน เช่น ปัญหาด้านบุคลากร บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรม บุคลากรขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษา ไม่เข้าใจและรู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น ขาดความชำนาญในการใช้นวัตกรรม ขาดสื่อประกอบการเรียน บุคลากรส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการใช้นวัตกรรม แต่ขาดความต่อเนื่อง ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ เกี่ยวกับนวัตกรรม คือ ขาดงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรม ขาดวัสดุ-อุปกรณ์และงบประมาณที่จะพัฒนาสื่อนวัตกรรม การจัดหา การใช้ การดูแลรักษาและขาดงบจัดหาสื่อทันสมัย ปัญหาเหล่านี้ล้วนทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดความขัดข้อง ผู้สอนและผู้เรียนเกิดอุปสรรคในการเรียนโดยสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยเรื่อง ราวเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต รวมถึงศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม วิชาสังคมศึกษาจึงช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร และเข้าใจถึงการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตามกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและเข้าใจผู้อื่น ยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม มีความอดทน อดกลั้น สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก อันเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการเรียนวิชาสังคมศึกษาและเป็นอีกรายวิชาหนึ่งที่เกิดผลกระทบจากปัญหาของการใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน (วิชา สังคม, <https://sites.google.com/site/thitiya5821/wicha-reiyn/1-4wicha-sangkhm> [ออนไลน์วันที่ 10 สิงหาคม 2563])

จากความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรีเพื่อเป็นแนวทางและวิธีกาพัฒนาสื่อดิจิทัลการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้แก่ครูสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี
- 2) เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี
- 3) เพื่อเสนอแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Method Research Design) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากแหล่งข้อมูล : หนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย website เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ : การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis 2) แจกแบบสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครู จำนวน 377 คน จากแหล่งข้อมูล : นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 377 คน เครื่องมือ : แบบสอบถาม การวิเคราะห์ : ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี มี 1 ขั้นตอน ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 คน แหล่งข้อมูล : ผู้บริหารครู จำนวน 5 คน เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ : การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ที่ปรึกษา เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา ผลลัพธ์ที่ได้ : ได้แนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 22 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 1,8245 คน (ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพม.เขต 10 ข้อมูลจาก http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=101703 วันที่ 15 สิงหาคม 2563.) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) มาจากประชากร ได้จำนวน 337 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ R.V.Krejcie กับ D.W.Morgan (R.V.Krejcie กับ D.W.Morgan, อ้างใน, ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2541), หน้า 49.) เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องมากที่สุด จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 คน ด้วยวิธีสัมภาษณ์เจาะจงคุณสมบัติ คือ สำเร็จการศึกษาปริญญาโท และเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่น้อยกว่า 4 ปี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์ ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และด้านสื่อธรรมชาติ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน

สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี	n = กลุ่มตัวอย่าง 377			
	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1) ด้านสื่อสิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์	3.90	0.770	มาก	1
2) ด้านสื่อธรรมชาติ	3.66	0.837	มาก	3
3) ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	3.73	0.850	มาก	2
ภาพรวม	3.77	0.750	มาก	

จากตารางที่ 1 นักเรียนที่มีต่อสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวม 3 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.750 รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสื่อสิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.770 รองลงมา ได้แก่ ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.850 และด้านสื่อธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.837 ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาวิธีพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

1. ด้านสื่อสิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคม สังคมก็จำเป็นต้องใส่ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ถูกนำไปใช้ในสถานศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้เรียน ผู้สอนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น เช่น หนังสือ ตำรา แบบเรียน แบบฝึกหัด เปรียบเสมือนสื่อกลางหรือกระบอกสะท้อนให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของสังคม ทำหน้าที่และบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสาร เนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ และสามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้

2. ด้านสื่อธรรมชาติ ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นในแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นสื่อกลางในการอธิบาย เด็กเมื่อก่อนก็เข้าใจสังคมแบบเมือง เด็กต่างจังหวัดก็คุ้นเคยกับธรรมชาติ หน้าที่เราจึงควรจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้สื่อทั้งสองแบบ บางอย่างมีอยู่ในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบหญ้า สัตว์ เศษวัสดุ สิ่งของต่าง ๆ ฯลฯ เพียงแต่เราต้องเป็นผู้ที่รู้จักคิดและดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน ก็จะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างมาก ในการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้แก่ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยโปรแกรมวิชาต่าง ๆ ที่สร้างไว้แต่ละเนื้อหาหรือแต่ละวิชาแล้วเอาโปรแกรมเหล่านี้ไปสอนโดยผ่านคอมพิวเตอร์ เสนอเนื้อหาวิชาทั้งในรูปตัวหนังสือ และภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สามารถถามคำถาม รับคำถาม และแสดงผลการเรียนในรูปแบบของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้แก่ ผู้เรียน

เสนอแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

1. ด้านสื่อสิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สอนจำเป็นต้องได้ ใช้สื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในช่องทางต่างๆ เช่น บอร์ด ประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ โซเชียล สดวท และรวดเร็ว สื่อสิ่งพิมพ์มีความเหมาะสมในการนำเสนอบทเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคม สังคมก็จำเป็นต้องใส่ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอด

ความรู้สึกนั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ถูกนำไปใช้ในสถานศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้เรียน ผู้สอน เข้าใจในเนื้อหามากขึ้น เช่น หนังสือ ตำรา แบบเรียน แบบฝึกหัด และเปรียบเสมือนสื่อกลางหรือกระจก สะท้อนให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของสังคม ทำหน้าที่และบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสาร เนื้อหาสาระที่มี ประโยชน์ และสามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้

2. ด้านสื่อธรรมชาติ ได้แก่ สื่อธรรมชาติที่ใช้การสอนเกี่ยวกับการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมได้เหมาะสม สื่อธรรมชาติหยิบยกมาสอนด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้ทันยุคดิจิทัล และสื่อธรรมชาติเป็นสื่อการสอนหรือเรียนรู้ที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง การศึกษาเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นในแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นสื่อกลางในการอธิบาย เด็กเมืองก็เข้าใจสังคมแบบเมือง เด็กต่างจังหวัดก็คุ้นเคยกับธรรมชาติ หน้าที่เราจึงควรจัดการเรียนการสอนที่ ให้ผู้เรียนใช้สื่อทั้งสองแบบ และบางอย่างมีอยู่ในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบหญ้า สัตว์ เศษวัสดุ สิ่งของต่าง ๆ ฯลฯ เพียงแต่เราต้องเป็นผู้ที่รู้จักคิดและดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน ก็จะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน อย่างมาก ในการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้แก่ จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้และนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนในสถานการณ์ของโรคระบาด ส่งเสริมให้ครูรู้จักบำรุงรักษาสื่อการเรียนการ สอนเพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์ของโรคระบาด จัดอบรมการใช้สื่อการเรียนการสอน ออนไลน์ในสถานการณ์ของโรคระบาด จัดการเรียนการสอนสื่อสมัยใหม่จะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจ ให้กับผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย จัดการเรียนการสอนสื่อสมัยใหม่ เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิด การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยังยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้น ในระยะเวลาอันสั้น

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการ สอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ดังต่อไปนี้

สรุปผลศึกษาสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ครูมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสื่อ สิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์ ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และด้านสื่อธรรมชาติ ดังนี้

1) ด้านสื่อสิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สอนจับต้องได้ ใช้สื่อการเผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารในช่องทางต่างๆ เช่น บอร์ด ประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ โซเชียล สดวกและรวดเร็ว และสื่อ

สิ่งพิมพ์มีความเหมาะสมในการนำเสนอบทเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ข้อที่มามีความคิดเห็นต่ำที่สุด ได้แก่ เลือกล้อใหม่ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ให้ถ่ายทอดการเรียนรู้ของนักเรียน

2) **ด้านสื่อธรรมชาติ** พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ สื่อธรรมชาติใช้การสอนเกี่ยวกับการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้เหมาะสม สื่อธรรมชาติหยิบยกมาสอนด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้ทันยุคดิจิทัล และสื่อธรรมชาติเป็นสื่อการสอนหรือเรียนรู้ที่ดีที่สุดในวิธีหนึ่ง ข้อที่มามีความคิดเห็นต่ำที่สุด ได้แก่ สื่อธรรมชาติเป็นสื่อมีความสวยงามเหมาะสมกับสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

3) **ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน** พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ปัจจุบัน บทเรียนคอมพิวเตอร์มีความถูกต้องด้านข้อมูล ข่าวสารทั้งทางสังคมไทยและทางโลกปัจจุบัน และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจากช่องดิจิทัลทีวีได้มาก ข้อที่มามีความคิดเห็นต่ำที่สุด ได้แก่ บทเรียนคอมพิวเตอร์ทันสมัยด้านข้อมูลข่าวสารด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จากผลการวิจัยในเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับที่มากอาจเนื่องมาจากใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สอนจับต้องได้ ใช้สื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในช่องทางต่างๆ สื่อสิ่งพิมพ์มีความเหมาะสมในการนำเสนอบทเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ใช้สื่อธรรมชาติในการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมจากช่องดิจิทัลทีวีได้มาก ที่สอดคล้องกับเนื้อหาซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศินี ครุณาสวัสดิ์ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการเรียนการสอนสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า ด้านตัวครู ครูส่วนใหญ่ถูกกำหนดให้สอน โดยได้รับคัดเลือกตามความเหมาะสม และมีความพอใจ ครูส่วนใหญ่เข้ารับการอบรม และสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหัวข้อเนื้อหาพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจริยธรรม จำนวน 1 ครั้งต่อหนึ่งภาคการศึกษา ครูส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการสอนโดยมีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนามากขึ้น และเป็นตัวอย่างในการแต่งกายสุภาพเรียบร้อยในสถานศึกษา ด้านเนื้อหา ครูส่วนใหญ่นำเนื้อหาพระพุทธศาสนามาพัฒนาจริยธรรมทั้ง 6 ประการ คือความมีวินัย ความซื่อสัตย์ การประหยัดและอดออม ความขยันหมั่นเพียร และความอดทน ครูส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาเหมือนกัน คือ หัวข้อเรื่องพระธรรมสำหรับความรับผิดชอบครูส่วนใหญ่ใช้เนื้อหาในหัวข้อพระสงฆ์ ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่จัดกิจกรรมโดยบูรณาการเนื้อหาพระพุทธศาสนากับสาระการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาความมีวินัย และมีการจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียน และเสริมหลักสูตร รวมทั้งใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเน้นการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน โดยเปิด

โอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ครูส่วนใหญ่ให้คำชมเชยทั้งเป็นการส่วนบุคคลและต่อหน้าสาธารณะ และครูส่วนใหญ่ใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายโดยใช้แบบฝึกหัด และใบงานมากที่สุด และเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนมากที่สุด และประเมินความสำเร็จในการสอนที่ร้อยละ 51-80 2) ปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาในด้านตัวครูและด้านเนื้อหา สำหรับด้านการจัดการเรียนรู้ ครูส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงสอนไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนในการพัฒนาจริยธรรมไม่เพียงพอและการขาดงบประมาณในการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และครูส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหาด้านการเสริมแรงและการวัดและประเมินผล (เกศินี ครุณาสวัสดิ์ , “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2548. หน้าบทคัดย่อ.)

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาววันเพ็ญ ระวิพันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2” (นางสาววันเพ็ญ ระวิพันธ์,แนวทางการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 , (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562), หน้าบทคัดย่อ.) ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ รู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาสาระวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และจัดกิจกรรมบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อกระตุ้นผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนในการผลิตผลงาน ตลอดจนสร้างชิ้นงานที่จับต้องได้

การศึกษาวิธีพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

1. ด้านสื่อสิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคม สังคมก็จำเป็นที่จะต้องใส่ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ถูกนำไปใช้ในสถานศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้เรียน ผู้สอนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น เช่น หนังสือ ตำรา แบบเรียน แบบฝึกหัด เปรียบเสมือนสื่อกลางหรือกระบอกสะท้อนให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของสังคม ทำหน้าที่และบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสาร เนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ และสามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้

2. ด้านสื่อธรรมชาติ ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ มาเป็นสื่อกลางในการอธิบาย เด็กเมืองก็เข้าใจสังคมแบบเมือง เด็กต่างจังหวัดก็คุ้นเคยกับธรรมชาติ หน้าที่เราจึงควรจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้สื่อทั้งสองแบบ บางอย่างมีอยู่ในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบหญ้า สัตว์ เศษวัสดุ สิ่งของต่าง ๆ ฯลฯ เพียงแต่จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักคิดและดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน ก็จะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างมาก ในการจัดการเรียนการสอน

3. ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้แก่ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยโปรแกรมวิชาต่าง ๆ ที่สร้างไว้แต่ละเนื้อหาหรือแต่ละวิชาแล้วเอาโปรแกรมเหล่านี้ไปสอนโดยผ่านคอมพิวเตอร์ เสนอเนื้อหาวิชาทั้งในรูปตัวหนังสือ และภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สามารถถามคำถาม รับคำถาม และแสดงผลการเรียนในรูปของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้แก่ผู้เรียน

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวิธีพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมต้องเริ่มจากสื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคม สังคมก็จำเป็นที่จะต้องใส่ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมา จัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้สื่อทั้งสองแบบ บางอย่างมีอยู่ในธรรมชาติ เพียงแต่จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักคิดและดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน การสอนโดยผ่านคอมพิวเตอร์ เสนอเนื้อหาวิชาทั้งในรูปตัวหนังสือ และภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สามารถถามคำถาม รับคำถาม และแสดงผลการเรียนในรูปของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ว่าที่ร้อยตรี ทรงเกียรติ พิฆังคผล ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการดิจิทัลเทคโนโลยีสู่คุณภาพตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย” ผลการวิจัย (1) สภาพการจัดการดิจิทัลเทคโนโลยีสู่คุณภาพตามมาตรฐานสากลทั้งกระบวนการบริหาร การบริหารงานในโรงเรียนและ ครู บุคลากรทางการศึกษามีทักษะในการใช้ดิจิทัล ระดับมาก(2) รูปแบบการจัดการดิจิทัลเทคโนโลยี มีองค์ประกอบที่ 1 การจัดการดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานในโรงเรียน ได้แก่ ขั้นการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ขั้นการพัฒนาระบบคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การจัดการดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ขั้นการใช้กลุ่มพื้นฐานสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขั้นการใช้กับสาระสากล และ ขั้นการพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ดิจิทัลเทคโนโลยีและ (3) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยพิจารณาถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (ว่าที่ร้อยตรี ทรงเกียรติ พิฆังคผล, “รูปแบบการจัดการดิจิทัลเทคโนโลยีสู่คุณภาพตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย”, รายงานวิจัย, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ , ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2558), บทคัดย่อ)

เสนอแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี

1. **ด้านสื่อสิ่งพิมพ์อื่นและวัสดุอุปกรณ์** ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สอนจับต้องได้ ใช้สื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในช่องทางต่างๆ เช่น บอร์ด ประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ โซเชียล สดวท และรวดเร็ว สื่อสิ่งพิมพ์มีความเหมาะสมในการนำเสนอบทเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคม สังคมก็จำเป็นต้องใช้ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึคนั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ถูกนำไปใช้ในสถานศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้เรียน ผู้สอนเข้าใจในเนื้อหามากขึ้น เช่น หนังสือ ตำรา แบบเรียน แบบฝึกหัด และเปรียบเสมือนสื่อกลางหรือกระจกสะท้อนให้เห็นลักษณะต่าง ๆ ของสังคม ทำหน้าที่และบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสาร เนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ และสามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้

2. **ด้านสื่อธรรมชาติ** ได้แก่ สื่อธรรมชาติใช้การสอนเกี่ยวกับการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้เหมาะสม สื่อธรรมชาติหยิบยกมาสอนด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้ทันยุคดิจิทัล และสื่อธรรมชาติเป็นสื่อการสอนหรือเรียนรู้ที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง การศึกษาเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นในแหล่งท่องเที่ยววันๆมาเป็นสื่อกลางในการอธิบายเด็กเมื่อก็กเข้าใจสังคมแบบเมือง เด็กต่างจังหวัดก็คุ้นเคยกับธรรมชาติ หน้าที่เราจึงควรจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้สื่อทั้งสองแบบ และบางอย่างมีอยู่ในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบหญ้า สัตว์ เศษวัสดุ สิ่งของต่างๆ ฯลฯ เพียงแต่เราต้องเป็นผู้ที่รู้จักคิดและดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน ก็จะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างมาก ในการจัดการเรียนการสอน

3. **ด้านบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน** ได้แก่ จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนในสถานการณ์ของโรคระบาด ส่งเสริมให้ครูรู้จักบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนเพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์ของโรคระบาด จัดอบรมการใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ของโรคระบาด จัดการเรียนการสอนสื่อสมัยใหม่จะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนทำให้เกิดความสนุกและไม่รู้สึกเบื่อหน่าย จัดการเรียนการสอนสื่อสมัยใหม่ เป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ง่ายขึ้นในระยะเวลาอันสั้น

จากผลการวิจัยในเบื้องต้นแสดงให้เห็นว่าแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สื่อสิ่งพิมพ์เป็นเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้สอนจับต้องได้ เป็นเครื่องมือสื่อสารของสังคม สังคมก็จำเป็นต้องใช้ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึคนั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อธรรมชาติหยิบยกมาสอนด้านสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมได้ทันยุคดิจิทัล บางอย่างมีอยู่

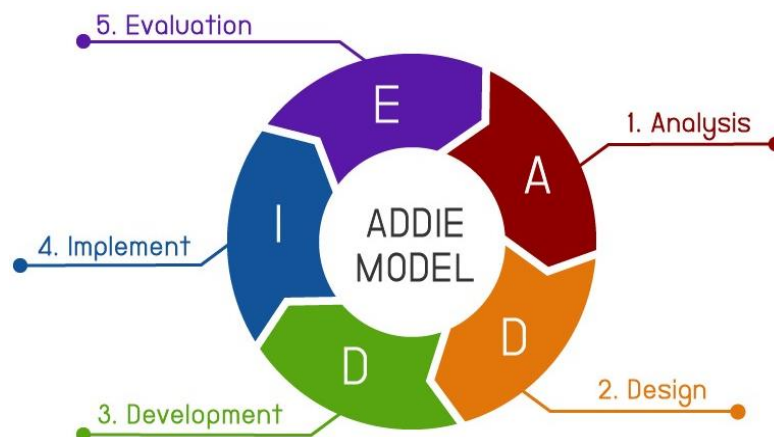
ในธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบหญ้า สัตว์ เศษวัสดุ สิ่งของต่าง ๆ ฯลฯ เพียงแต่จะต้องเป็นผู้ที่รู้จักคิดและดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน ส่งเสริมให้ครูรู้จักบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนเพื่อความสะดวกต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์ของโรคระบาด จัดอบรมการใช้สื่อการเรียนการสอนออนไลน์ สื่อสมัยใหม่จะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน โดยผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบรก (Break: 1979) (Break, John James. (August, 1979) An Analysis Of Student Attitude Toward Computer Assisted Instruction in Nebraska Public High School. in Dissertotion Abstract International. 40 (02) : 886-A.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีต่อการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในโรงเรียน โดยทดลองกับโรงเรียนมัธยม 29 แห่ง ในเนบราสกา ระหว่างปีการศึกษา 1978 – 1979 ผลการวิจัยพบว่า คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนและให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับวิธีสอน แบบปกติแม้ว่าคอมพิวเตอร์จะถูกนำไปใช้ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แต่คอมพิวเตอร์ ก็มิได้จำกัดอยู่เพียงวิชาดังกล่าว คอมพิวเตอร์สามารถนำมาใช้สอนได้ทุกวิชาขึ้นอยู่กับการเขียนโปรแกรมเป็นสิ่งสำคัญ และผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องวิภาวรรณ พินลา (วิภาวรรณ พินลา, แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21, สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา, 2556.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้มีความรู้ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดแนวทาง ดังนี้ 1. ฝึกกระบวนการสร้างองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดรวบยอด 2. ฝึกกระบวนการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการสังเกต การคิดเปรียบเทียบ การจำแนก และการให้เหตุผล และ 3. ฝึกกระบวนการสร้างค่านิยม เพื่อพัฒนาทักษะการประยุกต์ใช้ เนื่องจากสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน ทั่วโลก กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนมีความแตกต่างกันมากขึ้นก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องเร่งพัฒนาผู้เรียนและครูผู้สอนให้สามารถปรับตัวเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสสังคมในทุกมิติในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

สรุป

แนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรีด้วยการวิเคราะห์คุณลักษณะของสื่อที่ต้องการ ออกแบบสื่อตามกระบวนการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมาย ออกแบบพิมพ์เขียว โครงสร้างของสื่อตามคุณลักษณะที่ได้กำหนดไว้ตามกระบวนการเรียนรู้ สร้างโมเดลสื่อการเรียนรู้จำลอง สร้างชั้นเรียนทดลอง ดำเนินการสร้างสื่อจริง สื่อสิ่งพิมพ์ต้องใส่ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึกล้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์มีเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์และ ประเมินความพึงพอใจ และคุณภาพของสื่อตามคุณลักษณะที่ได้กำหนดไว้ทั้งในรูปตัวหนังสือและภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สามารถถามคำถาม รับคำถาม และแสดงผลการเรียนรู้ในรูปแบบของข้อมูลย้อนกลับ การใช้สื่อดิจิทัลให้แก่ผู้เรียนในสังคมดิจิทัล

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่จากแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

“ADDIE Model”

ที่มา : นายภัทรนนท์ เมฆวิสัย, 2565.

คำอธิบายสัญลักษณ์

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “แนวทางการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบุรี” โดยผู้วิจัยสรุปได้เป็น “ADDIE Model” ดังนี้

“ADDIE Model”

1. **Analysis (การวิเคราะห์)** การออกแบบสื่อ: กำหนดคุณลักษณะของสื่อที่ต้องการ ออกแบบสื่อตามกระบวนการเรียนรู้ : กำหนดเป้าหมาย (Target / Goal) เช่น ความรู้ ทักษะ หรือพฤติกรรมในการเรียนที่ต้องการพัฒนา ระดับของการเรียนรู้ที่ต้องการของผู้เรียน

2. **Design (การออกแบบ)** ออกแบบพิมพ์เขียว โครงสร้างของสื่อตามคุณลักษณะที่ได้กำหนดไว้ตามกระบวนการเรียนรู้

3. **Development (การพัฒนา)** สร้างโมเดลสื่อการเรียนรู้จำลอง สร้างชั้นเรียนทดลองการ

4. **Implement (การดำเนินการ)** ดำเนินการสร้างสื่อจริง สื่อสิ่งพิมพ์ต้องใส่ความเคลื่อนไหวของสังคมและถ่ายทอดความรู้สึกนั้นออกมาทางสื่อสิ่งพิมพ์มีเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ และสามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้ สื่อธรรมชาติเกี่ยวกับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักคิดและดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียนก็จะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

5. **Evaluation (การประเมินผล)** ประเมินความพึงพอใจ และคุณภาพของสื่อตามคุณลักษณะที่ได้กำหนดไว้ทั้งในรูปตัวหนังสือ และภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สามารถถามคำถาม รับคำถาม และแสดงผลการเรียนรู้ในรูปของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้แก่ผู้เรียนในสังคมดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเลือกสื่อใหม่ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
- 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้สื่อธรรมชาติเป็นสื่อมีความสวยงามเหมาะสมกับสังคมศึกษา ศาสนา

และวัฒนธรรม

- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ทันสมัยด้านข้อมูลข่าวสารด้านสังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการ

- 1) ครูเลือกสื่อใหม่ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ให้ง่ายต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
- 2) ครูควรใช้สื่อธรรมชาติเป็นสื่อมีความสวยงามเหมาะสมกับสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 3) ครูควรนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ทันสมัยด้านข้อมูลข่าวสารด้านสังคมศึกษา ศาสนาและ

วัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2) ควรศึกษาวิธีพัฒนาการใช้สื่อดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 3) ควรศึกษาแนวทางการใช้สื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์สำหรับการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา

บรรณานุกรม

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559.

เกศินี ครุณาสวัสดิ์ , “สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2548. หน้าบทคัดย่อ.

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพม.เขต 10 ข้อมูลจาก http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=101703 วันที่ 15 สิงหาคม 2563.

นางสาววันเพ็ญ ระวิพันธ์,แนวทางการใช้วัตกรรมการและเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการจัดการเรียนรู้ของครูตามนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 , (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562), หน้าบทคัดย่อ.

ว่าที่ร้อยตรี ทรงเกียรติ พิชมงคล, “รูปแบบการจัดการดิจิทัลเทคโนโลยีสู่คุณภาพตามมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย”, รายงานวิจัย, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2558), บทคัดย่อ

วิชา สังคม, <https://sites.google.com/site/thitiya5821/wicha-reiyn/1-4wicha-sangkhm> [ออนไลน์วันที่ 10 สิงหาคม 2563]

วิภาพรรณ พินลา, แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21, สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา, 2556.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติตามนโยบายการศึกษาไทย:แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542), หน้า 1.

สิปปนนท์ เกตุทัต. “นโยบายการศึกษา : ครูผู้บริหารการศึกษาและโลกาภิวัตน์”. วารสารข้าราชการครู. 16 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2539) : 96.

แสงเดือน ผ่องพุ่ม, 2563. สื่อสังคมออนไลน์ : แนวทางการนำมาประยุกต์ใช้(online).สืบค้นได้จาก http://digitalasia.co.th/wpcontent/uploads/2020/12/66_85991_0_004.pdf. [2563, สิงหาคม 27].

Break, John James. (August, 1979) An Analysis Of Student Attitude Toward Computer Assisted Instruction in Nebraska Public High School. in Dissertotian Abstract International. 40 (02) : 886-A.

R.V.Krejcie กับ D.W.Morgan, อังไฉ, ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, (กรุงเทพมหานคร: ปิสนิเนสอาร์แอนด์ดี, 2541), หน้า 49.